

*Eva Mihaliková
Darina Koreňová*

MODELOVÉ A ÚČTOVNÉ ZOBRAZENIE FINANCOVANIA ŠKOLSTVA V ZRIAĎOVATEĽSKEJ PÔSOBNOSTÍ OBCÍ

Úvod

Reformy prebiehajúce vo verejnej správe zasiahli aj proces financovania regionálneho školstva. Ako najefektívnejší sa javí systém viaczdrojového financovania, pričom základným finančným zdrojom sú prostriedky získané z príslušných rozpočtov. Ich výška je závislá od viacerých faktorov a to predovšetkým od počtu žiakov, výšky výnosu dane z príjmov v jednotlivých obciach a mestách, od počtu zamestnancov škôl, ich kvalifikácie a zaradenia, od materiálne – technického zabezpečenia škôl i nákladov na ich prevádzku.

Predkladaný príspevok v prvej časti poukazuje na legislatívnu úpravu financovania regionálneho školstva na Slovensku po presune niektorých kompetencií zo štátnych orgánov na samosprávu. Druhá časť príspevku je venovaná modelovému a účtovnému zobrazeniu financovania vybraného typu škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí.

1 CIEĽ A METÓDY

Cieľom príspevku je analýza financovania regionálneho školstva z legislatívneho hľadiska a procesné a účtovné zobrazenie financovania základných škôl, ktorých zriaďovateľom je obec.

Uvedený cieľ je naplnený s využitím obsahovej analýzy platnej právnej úpravy Slovenskej republiky v oblasti školstva s osobitným zameraním na regionálnu úroveň. Identifikované právne predpisy sú vstupnými dátami pre určenie systému financovania regionálneho školstva a rovnako pre modelovanie systému procesov vo vybranej oblasti „Správy financovania školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí“.

Kľúčovou metódou je modelovanie procesov ako nástroj procesného riadenia¹. Modelovanie chápeme ako nahrádzanie reálneho systému modelom (Mihaliková, 2011), ktorý je podkladom pre ďalšie skúmanie alebo priamo odhaľuje priestor a potrebu optimalizácie procesov.

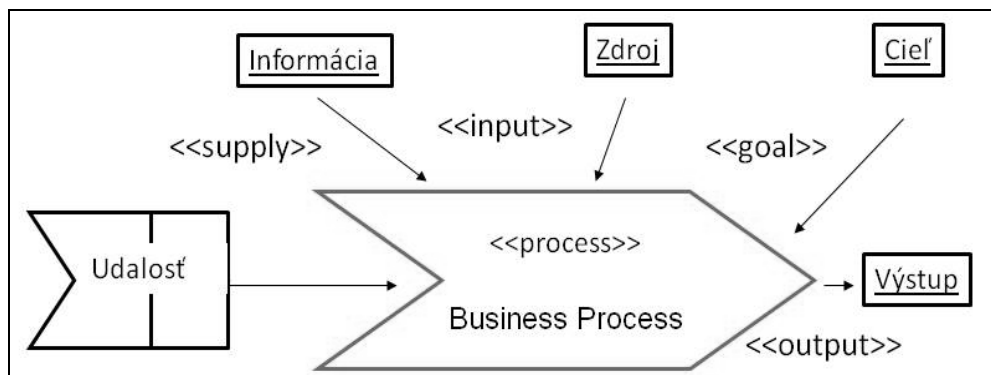
Pre modelové zobrazenie financovania v regionálnom školstve je vytvorený globálny model procesov. Globálny model procesov je jedným zo štyroch modelov tvoriacich informačný model organizácie (poskytujúci prehľad o činnosti akejkoľvek organizácie súkromného či verejného sektora, a teda i nami analyzovaného prostredia

¹Riadenie procesov je neustále uisťovanie sa, že procesy (ktoré vo všeobecnosti predstavujú logický sled krokov (Koreňová, Čepelová, 2016)) dosahujú maximum ich potenciálu. Zároveň dochádza k hľadaniu príležitostí pre ich permanentné zlepšovanie a následnú implementáciu týchto možností do praxe (Tuček, Zámečník, 2007).

obce). Informačný model organizácie je tvorený zo štyroch základných dimenzií: detailného modelu objektu, globálneho modelu objektov, detailného modelu procesu a spomínaného globálneho modelu procesov. Každá z nich predstavuje špecifický model s jedinečným spôsobom opisu. Modely sa líšia v dvoch zásadných aspektoch. Prvým je rozdiel v pozorovanom predmete, ktorý nám dáva odpoveď na otázku čo skúmame. Predmetom sú objekty (stavebné prvky systému) alebo procesy (činy, dianie v systéme). Druhým aspektom je spôsob pohľadu na skúmaný systém. Spôsob pohľadu je globálny (systém ako celok) a detailný (podrobné časti systému). (Řepa, 2012)².

V príspevku je vizualizovaný globálny model systémov. K zostrojeniu modelu sa využíva Eriksson - Penkerova notácia, ktorá vznikla ako špecializácia diagramu tried z jazyka UML. Dôvodom výberu tejto dimenzie (globálneho modelu) je zobrazit' celý kontext procesného systému financovania regionálneho školstva. Získame tak statický pohľad na existujúce procesy rozdelené na kľúčové a podporné, vrátane ich vzájomných interakcií. A teda vytvoríme globálny, t.j. „úplný“ (nie v zmysle podrobnosti) pohľad na všetky procesy.

Eriksson definuje štyri základné elementy globálneho modelu, ktorými sú procesy, zdroje, pravidlá a ciele. Ich podobu zobrazuje a pre pochopenie globálneho modelu Správy financovania školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí ako legenda slúži Obrázok 1.

Obrázok 1 Elementy modelu podnikového procesu podľa H. Erikssona

Zdroj: Řepa, 2012, s. 107-110

Ako informačné zdroje pre identifikáciu elementov modelu kľúčových a podporných procesov sme využili spomínanú obsahovú analýzu platnej právnej úpravy.

Poslednou použitou metódou je obsahová analýza opatrení MF SR a metodických postupov orientovaných na účtovanie transferov. Za transfery možno považovať finančné prostriedky získané od externých subjektov na financovanie bežných a kapitálových výdavkov v školstve. Vypracované modelové zobrazenie financovania tvorí vstup pre identifikáciu jednotlivých typov transferov používaných v základných školách.

² Bližšie pozri Řepa, 2012.

2 FINANCOVANIE REGIONÁLNEHO ŠKOLSTVA A JEHO LEGISLATÍVNA ÚPRAVA

Územná samospráva, ktorá je reprezentovaná obcami a vyššími územnými celkami (VÚC) získala po reformných zmenách súvisiacich s decentralizáciou dôležitú funkciu aj v oblasti školstva a jeho financovania. Jej základná úloha tu spočíva v zabezpečení preneseného výkonu štátnej správy v oblasti základných škôl (obce) a v oblasti stredných škôl (VÚC) a vytvárania podmienok na výchovu a vzdelávanie a plnenia povinnej školskej dochádzky. Obce môžu byť zároveň zriaďovateľmi niektorých škôl (základné umelecké školy, materské školy a jazykové školy) a školských zariadení (napr. školské kluby detí, centrá voľného času, školské strediská záujmovej činnosti a pod.) (Povinnosti obce v rámci nového školského zákona).

Reformné zmeny v oblasti školstva zasiahli tri základné zákony:

1. zákon NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, ktorý upravuje pôsobnosť, organizáciu a úlohy orgánov štátnej správy v školstve, obcí, samosprávnych krajov a orgánov školskej samosprávy a určuje ich pôsobnosť,
2. zákon NR SR č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení, ktorý upravuje financovanie regionálneho školstva,
3. zákon NR SR č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy, ktorý upravuje rozpočtové určenie, termíny poukazovania, spôsob rozdeľovania a poukazovania výnosu dane z príjmov fyzických osôb do rozpočtov obcí a rozpočtov VÚC.

Uvedené zákony boli už viackrát novelizované a to za účelom zavedenia transparentného systému financovania regionálneho školstva a normatífov na žiaka a efektívnejšieho využívania existujúcich kapacít i finančných zdrojov. Podľa legislatívnych úprav (od 1.1. 2013) sú z hľadiska financovania dominantné finančné prostriedky získané zo štátneho rozpočtu a z výnosu dane z príjmov územnej samosprávy. Zo štátneho rozpočtu sú financované (MŠVVaŠ SR):

1. z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:
 - školy, v ktorých sa vzdelávanie považuje za sústavnú prípravu na povolanie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC,
2. z rozpočtovej kapitoly Ministerstva vnútra SR:
 - školy, v ktorých sa vzdelávanie považuje za sústavnú prípravu na povolanie v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, cirkevného zriaďovateľa, súkromného zriaďovateľa a okresného úradu v sídle kraja,
 - materské školy pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v zriaďovateľskej pôsobnosti okresného úradu v sídle kraja,
 - školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti okresného úradu v sídle kraja.
3. z výnosu dane z príjmov územnej samosprávy:
 - materské školy, základné umelecké školy, jazykové školy a školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a VÚC od 1.1. 2005,
 - materské školy, základné umelecké školy, jazykové školy a školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti cirkevných a súkromných zriaďovateľov od 1.1. 2007.

3 MODELOVÉ ZOBRAZENIE FINANCOVANIA ŠKOLSTVA V ZRIAĎOVATEĽSKEJ PÔSOBNOSTÍ OBCÍ

V príspevku sme identifikovali hlavné a podporné procesy v jednotlivých oblastiach Správy financovania školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí (viď Tab. 1). Kľúčové procesy sú označené kurzívou (Hlavným procesom je napríklad Riadenie financovania materskej školy. Príkladom podporného procesu je Riadenie financovania školského zariadenia.).

Tab. 1 Kľúčové a podporné procesy oblasti riadenia financovania školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí

<i>Oblasť riadenia</i>	<i>Názov procesu</i>
Riadenie financovania školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí (ďalej označované ako FŠ – t. j. financovanie školstva)	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Riadenie financovania materskej školy</i> – <i>Riadenie financovania základnej školy</i> – Správa financovania základnej umeleckej školy – Riadenie financovania jazykovej školy – Riadenie financovania školského zariadenia (školská jedáleň)

Zdroj: Vlastné spracovanie

Nadväzujúc na predchádzajúcu tabuľku (Tab. 1), v tej nasledujúcej (Tab. 2) ďalej uvádzame konkrétne inputy (orientované na finančné zdroje) a outputy (oblasti, ktoré sú uvedenými zdrojmi financované) jednotlivých procesov za oblasť Správy financovania školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí.

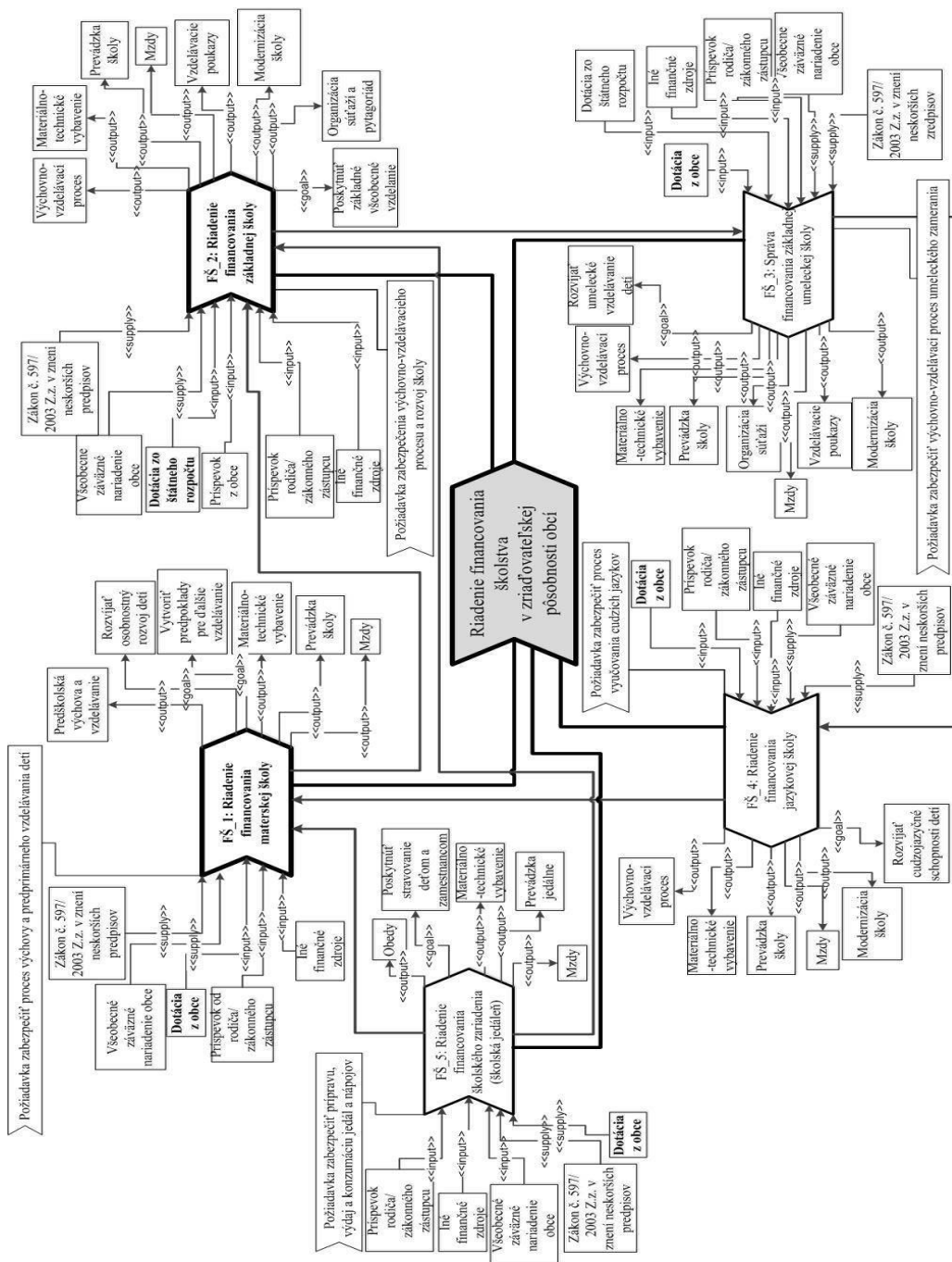
Tab. 2 Vstupy a výstupy jednotlivých procesov v oblasti Riadenia financovania školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí

<i>INPUTY</i>	<i>Názov procesu</i>	<i>OUTPUTY</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Dotácia z obce - Príspevok rodiča / zákonného zástupcu (ZZ) - Iné finančné zdroje 	<i>Riadenie financovania materskej školy</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Predškolská výchova a vzdelávanie - Materiálno-technické vybavenie - Prevádzka školy - Mzdy
<ul style="list-style-type: none"> - Dotácia zo štátneho rozpočtu - Dotácia z obce - Príspevok rodiča / ZZ - Iné finančné zdroje 	<i>Riadenie financovania základnej školy</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Výchovno-vzdelávací proces - Materiálno-technické vybavenie - Prevádzka školy - Mzdy - Vzdelávacie poukazy - Modernizácia školy - Organizácia súťaží a pytagoriád

<ul style="list-style-type: none"> - Dotácia z obce - Dotácia zo štátneho rozpočtu - Príspevok rodiča / ZZ - Iné finančné zdroje 	<p>Správa financovania základnej umeleckej školy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Výchovno-vzdelávací proces - Materiálno-technické vybavenie - Prevádzka školy - Mzdy - Vzdelávacie poukazy - Modernizácia školy - Organizácia súťaží
<ul style="list-style-type: none"> - Dotácia z obce - Príspevok rodiča / ZZ - Iné finančné zdroje 	<p>Riadenie financovania jazykovej školy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Výchovno-vzdelávací proces - Materiálno-technické vybavenie - Prevádzka školy - Mzdy - Modernizácia školy
<ul style="list-style-type: none"> - Dotácia z obce - Príspevok rodiča / ZZ - Iné finančné zdroje 	<p>Riadenie financovania školského zariadenia (školská jedáleň)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Obedy - Prevádzka jedálne - Materiálno-technické vybavenie - Mzdy

Zdroj: *Vlastné spracovanie*

Globálny model pre oblasť Správy financovania školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí (FŠ) obsahuje kľúčové procesy FŠ_1 Riadenie financovania materskej školy, FŠ_2 Riadenie financovania základnej školy a podporné procesy FŠ_3 Správa financovania základnej umeleckej školy, FŠ_4 Riadenie financovania jazykovej školy, FŠ_5 Riadenie financovania školského zariadenia (školská jedáleň). Kľúčové a podporné procesy sú od seba odlíšené hrúbkou symbolu procesu a šípky v modely prezentujú ich vzájomné väzby. Príkladom úzkeho vzťahu je prepojenie FŠ_1 Riadenie financovania materskej školy s FŠ_2 Riadenie financovania základnej školy. Z tabuľky č. 2 prevzaté vstupy a výstupy, doplnené o udalosti (potreba procesu výchovy a predprimárneho vzdelávania detí, potreba zabezpečiť výchovno-vzdelávací proces a rozvoj základnej školy, potreba zabezpečenia procesu vyučovania cudzích jazykov a iné) a ciele procesov (poskytnúť základné všeobecné vzdelanie, rozvíjať umelecké vzdelávanie detí, rozvíjať cudzojazyčné schopnosti detí a pod.) sú graficky znázornené v Obr. 2.

Obrázok 2 Globálny model procesu Riadenia financovania školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí
Zdroj: Vlastné spracovanie

Vytvoreným modelom sme identifikovali pre jednotlivé školy a školské zariadenia, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí, hlavné finančné zdroje. Odvíjajú sa od zákona o štátnej správe v školstve obce teda rozpisujú finančné prostriedky pridelené Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR a Ministerstvom vnútra SR a to pre školy a školské zariadenia vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Na základe žiadosti poskytujú obce dotáciu aj pre súkromné a cirkevné školy a školské zariadenia z finančných prostriedkov poskytnutých obci na základe zákona č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

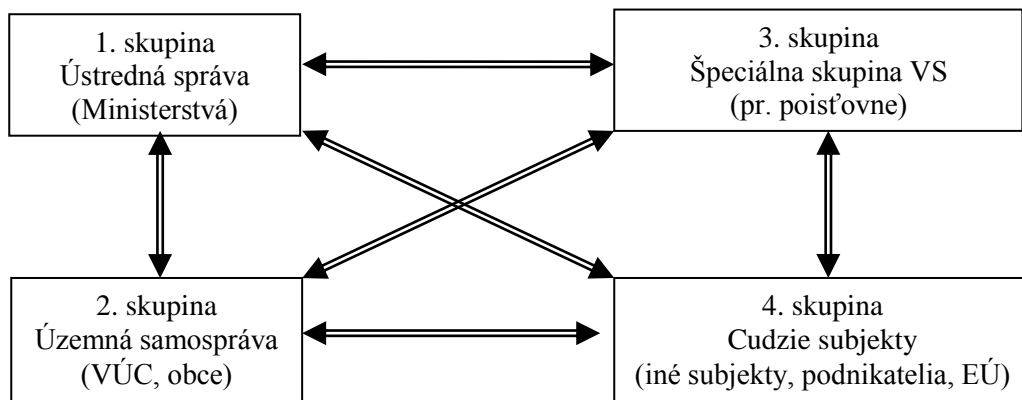
Na základe princípov viaczdrojového financovania škôl a školských zariadení obce určujú všeobecne záväzným nariadením *výšku dotácie na žiaka* školy a školského zariadenia vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, ako aj pre súkromné a cirkevné školy a školského zariadenia, ktoré majú na území obce sídlo a to pre deti a žiakov do 15 rokov vek ale určujú aj *výšku príspevku rodiča* alebo zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu nákladov za pobyt dieťaťa v materskej škole, v základnej umeleckej škole, na štúdium v jazykovej škole, na činnosť školského klubu detí, internátu alebo centra voľného času vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Následne vykonávajú finančnú kontrolu na úseku hospodárenia s finančnými prostriedkami pridelenými zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu EÚ, s materiálnymi hodnotami a majetkom, ktoré má škola a školské zariadenie v správe a kontrolujú efektívnosť a účelnosť ich využitia (Rosičová, 2015, s.39). Základným informačným zdrojom pri tejto kontrole je účtovníctvo.

4 ÚČTOVNÉ ZOBRAZENIE FINANCOVANIA ZÁKLADNÝCH ŠKÔL V ZRIAĎOVATEĽSKEJ PÔSOBNOSTI OBCÍ

Účtovníctvo považujeme za vedu ale aj praktickú disciplínu zaoberajúcu sa zberom, zaznamenávaním, triedením, sumarizáciou, interpretáciou a odovzdávaním účtovných informácií všetkým jeho používateľom takým spôsobom, aby na základe nich mohli prijímať príslušné rozhodnutia (Soukupová a kol., 2004, s.14). Harmonizácia účtovníctva v európskom meradle si vyžiadala zmeny aj v systéme účtovníctva na Slovensku. V účtovníctve verejnej správy došlo k implementácii medzinárodných účtovných štandardov pre verejný sektor od 1. 1. 2008. Uvedená aplikácia IPSAS v SR ovplyvnila aj systém účtovania a vykazovania dotácií. Podľa § 19, Opatrenia MF SR, sa pre dotácie, príspevky, rozpočtové bežné výdavky, kapitálové výdavky, granty, dlhodobý hmotný majetok obstaraný za plnenie vo forme koncesie na stavebné práce a iné finančné operácie zaviedol pojem *transfer*. Transfer je z účtovného hľadiska chápaný širšie než podľa terminológie používanej rozpočtovou klasifikáciou, lebo je rozšírený o granty, t.j. o transfery od cudzích subjektov subjektom verejnej správy. (Farkaš a kol., 2007, s. 20). Možno povedať, že transfer slúži k vyjadreniu vzájomných vzťahov medzi účtovnými jednotkami rozpočtového, mimorozpočtového, peňažného aj nepeňažného charakteru (Kašiarová, Majorová, 2007, s. 9). Skupiny subjektov, ktoré vstupujú do týchto vzťahov vyjadruje nasledujúci obrázok.

Znázornené vzťahy medzi účtovnými jednotkami nachádzajúcimi sa v uvádzaných skupinách sa odrážajú aj v ich účtovaní. Vo všeobecnosti je ešte potrebné poznamenať, že každá účtovná jednotka, ktorá transfer poskytuje, eviduje náklad na transfer a naopak účtovná jednotka, ktorá transfer prijíma na krytie svojich výdavkov, eviduje výnos z transferu.

Obrazok 3 Zobrazenie vzájomných vzťahov pri transferoch

Zdroj: Farkaš a kol., 2007, s. 21

V účtovníctve je uvedené určenie zdroja, z ktorého transfer pochádza potrebné rozšíriť aj o účel, na ktorý je transfer poskytnutý. Na základe toho rozlišujeme:

Kapitálové transfery, ktoré sú určené na financovanie dlhodobých, predovšetkým investičných potrieb a spravidla bývajú jednorazové. Využívajú sa na výstavbu, prístavbu, modernizáciu a rekonštrukciu školských objektov ako aj na riešenie havarijných stavov;

Bežné transfery, ktoré sa každoročne opakujú a slúžia na zabezpečenie miezd a plátov, a prevádzku školy.

Konkrétne spôsoby účtovania transferov rozoberieme v nasledujúcej časti príspevku a to pre základné školy, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí. Základná škola, ako rozpočtová organizácia, získava finančné prostriedky na krytie svojich bežných i kapitálových výdavkov predovšetkým zo štátneho rozpočtu. Obec vo vzťahu k základným školám vykonáva teda prenesený výkon štátnej správy. Finančné prostriedky sú základným školám pridelované z kapitoly ministerstva vnútra prostredníctvom krajského školského úradu podľa sídla zriaďovateľa (t. j. obce) v objeme určenom ministerstvom (§ 3, Zákon 597/2003 Z.z.). Pre obce to znamená, že zo štátneho rozpočtu je financovaný výchovno-vzdelávací proces a prevádzka základných škôl (normatívne financovanie). Okrem toho štát obciam poskytuje finančné prostriedky na záujmové vzdelávanie realizované školami a školskými zariadeniami prostredníctvom vzdelávacích poukazov (nenormatívne financovanie). Príjem uvádzaného transferu zo štátneho rozpočtu účtuje základná škola na výdavkovom rozpočtovom účte, z ktorého následne realizuje čerpanie, vid' Tab. 3.

Tab. 3 Účtovanie transferu zo ŠR do RO (zo skupiny 1 do skupiny 2)

P.č.		Kapitálový transfer	Bežný transfer
1.	Prijatý transfer zo ŠR prostredníctvom zriaďovateľa	222 / 357 (AÚ)	222 / 357 (AÚ)
2.	Faktúra od dodávateľa	042 / 321	111 / 321
3.	Úhrada faktúry	321 / 222	321 / 222
4.	Zúčtovaný transfer prostredníctvom zriaďovateľa zo ŠR	357 / 384	-
5.	Evidencia majetku	022 / 042	112 / 111
6.	Účtovaný odpis DM	551 / 082	-
7.	Spotreba materiálu	-	501 / 112
8.	Zúčtovaný transfer do výnosov	384 / 694 (hodnota nákladu)	357 / 693 (hodnota nákladu)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Urbanová, 2008

Ďalšou možnosťou ako získať finančné prostriedky pre základnú školu, je uchádzať sa o prostriedky od zriaďovateľa formou dotácie (Sýkora, 2016, s. 81), ktorých finančným zdrojom je najčastejšie výnos dane z príjmov územnej samosprávy. Spôsob účtovania transferu od zriaďovateľa je vyjadrený v Tab. 4.

Tab. 4 Účtovanie transferu od zriaďovateľa v RO (skupina 2)

P.č.		Kapitálový transfer	Bežný transfer
1.	Prijatý transfer od zriaďovateľa	222 / 354 (AÚ)	222 / 354 (AÚ)
2.	Faktúra od dodávateľa	042 / 321	111 / 321
3.	Úhrada faktúry	321 / 222	321 / 222
4.	Zúčtovaný transfer od zriaďovateľa	354 / 355	-
5.	Evidencia majetku	022 / 042	112 / 111
6.	Účtovaný odpis DM	551 / 082	-
7.	Zúčtovaný transfer do výnosov	355 / 692 (hodnota nákladu)	354 / 691 (hodnota výdavku)
8.	Spotreba materiálu	-	501 / 112

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Urbanová, 2008

Posledným uvádzaným typom transferu je transfer získaný od iných (tzv. tretích) subjektov. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že každý príjem, ktorý smeruje do rozpočtovej organizácie z prostredia mimo zriaďovateľa (t. j. od tretích, resp. cudzích subjektov) musí prejsť cez zriaďovateľa, ktorý následne tieto prostriedky transferuje na výdavkový rozpočtový účet organizácie (Sýkora, 2016, s. 83). Ukážka uvedeného spôsobu účtovania je v Tab. 5.

Tab. 5 Účtovanie transferu od tretích osôb do RO (zo skupiny 4 do skupiny 2)

<i>P.č.</i>	<i>Prípád</i>	<i>Bežný transfer</i>	<i>Kapitálový transfer</i>
1.	<i>Prijatý transfer od podnikateľa na určitý účel</i>	221 / 372	221 / 372
-	Nutný odvod takto získaných prostriedkov zriaďovateľovi, ktorý to poukáže na výdavkový rozpočtový účet RO.		261 / 221 223 / 261 351 / 223 354 / 351 222 / 354
2.	Faktúra od dodávateľa	111 / 321	042 / 321
3.	Úhrada faktúry dodávateľovi	321 / 222	321 / 222
4.	<i>Zúčtovaný transfer od podnikateľa</i>	-	372 / 384
5.	Evidencia majetku	112 / 111	022 / 042
6.	Účtovaný odpis DM	-	551 / 082
7.	Spotreba materiálu	501/112	-
8.	<i>Zúčtovaný transfer do výnosov vo vecnej a časovej súvislosti s nákladmi</i>	372 / 697 (hodnota Ná)	384 / 698 (hodnota Ná)

Zdroj: *Vlastné spracovanie podľa Urbanová, 2008*

V súvislosti s účtovaním transferov môžeme konštatovať, že subjekt, ktorý transfer poskytuje, eviduje zníženie finančných prostriedkov a vznik pohľadávky voči subjektu, ktorému transfer poskytuje. Zároveň eviduje náklad na transfer, ktorý je v prípade vlastných transferov časovo rozlíšený a v prípade cudzích transferov je časovo nerozlíšený. Naopak subjekt, ktorý transfer prijíma, eviduje príjem finančných prostriedkov a vznik záväzku voči subjektu, ktorý transfer poskytol. Zároveň po použití transferu eviduje časovo rozlíšený výnos z transferu, ktorý sa zaznamenáva vo vecnej a časovej súvislosti s nákladmi, okrem vlastného bežného transferu. Ten je evidovaný do výnosov vo vecnej a časovej súvislosti s výdavkami a je považovaný za jediný transfer, ktorý môže ovplyvniť výsledok hospodárenia účtovnej jednotky. Základný odraz transferov v prípade ich zobrazenia u poskytovateľa i prijímateľa je vyjadrený v Tab. 6.

Tab. 6 Zobrazenie transferu u prijímateľa a poskytovateľa

<i>Poskytovateľ transferu</i>	<i>Zobrazenie transferu u poskytovateľa</i>	<i>Typ transferu</i>	<i>Prijímateľ transferu</i>	<i>Zobrazenie transferu u prijímateľa</i>
Štátny rozpočet	Úbytok finančných prostriedkov Časovo nerozlíšený náklad na	Cudzí		Príjem finančných prostriedkov na výdavkovom rozpočtovom účte Časovo rozlíšený výnos z transferu

	transfer		Základná škola	
Zriaďovateľ - obec	Úbytok finančných prostriedkov Časovo rozlíšený náklad na transfer	Vlastný		
Tretie osoby - iné fyzické a právnické osoby, napr.: - podnikatelia - žiaci, rodičia - Európska únia	Úbytok finančných prostriedkov	Cudzí		Príjem finančných prostriedkov na <i>mimorozpočtovom</i> účte Časovo rozlíšený výnos z transferu

Zdroj: Vlastné spracovanie

Vychádzajúc z informácii prezentovaných v tabuľke možno poznamenať, že transfery po aplikácii IPSAS, ovplyvňujú v rámci účtovnej závierky, nielen súvahu, ale aj výkaz ziskov a strát a to prostredníctvom špecifických nákladových a výnosových účtov, ktoré s transfermi súvisia. V rozpočtovej organizácii ale transfery nemôžu spôsobiť vznik výsledku hospodárenia, okrem bežného transferu od zriaďovateľa. Zároveň je potrebné všetky transfery získané od zriaďovateľa s ním aj odsúhlasovať.

Záver

Obec ako základná jednotka územnej samosprávy plní mnoho funkcií vyplývajúcich či už z jej originálnych alebo prenesených kompetencií, ktoré by mali byť efektívne vykonávané. Aby to bolo možné, odporúčame vykonať dôslednú analýzu všetkých samosprávnych procesov a ich následné zdokonalenie s prioritou optimalizovať najprv hlavné procesy, medzi ktoré patrí aj proces financovania škôl.

Základnou úlohou obcí v oblasti školstva je zaistiť potrebné priestorové a materiálne - technické zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu v školách a školských zariadeniach, ktorých je obec zriaďovateľom. Obec sa tak stáva nosným pilierom pri financovaní potrieb jednotlivých škôl, ktorých aktivity financuje v rámci:

- prenesených kompetencií na základe prostriedkov získaných zo štátneho rozpočtu a to v prípade základných škôl,
- a originálnych kompetencií na základe zákona o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov a nariadenia vlády o rozdelení tohto výnosu a to v prípade škôl a školských zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, ako aj v pôsobnosti súkromných a cirkevných zriaďovateľov.

V príspevku sme pomocou procesne orientovaného modelu poukázali na možný spôsob identifikácie jednotlivých procesov v rámci financovania škôl a ich zabezpečenia. Dotácie a príspevky z obcí sa stali pre školy kľúčovým finančným vstupom. Za účelom modernizácie, škôl a tým aj zvyšovania úrovne celého vzdelávacieho procesu, preto odporúčame hľadať možnosti ich navyšovania.

Z účtovného hľadiska sme roznalyzovali spôsob účtovania spomínaných dotácií v základných školách, ktoré v účtovníctve označujeme transfermi, a poukázali sme na ich zobrazenie v účtovnej závierke. Pri cudzích transferoch získaných mimo verejnej správy sme zistili potrebu ich účtovného zobrazenia aj u zriaďovateľa, čo možno považovať za kvantitatívne náročnejší proces, čo sa týka účtovných záznamov. Preto je možné z hľadiska optimalizácie uvažovať o eliminácii potreby evidovať prostriedky získané základnou školou, napríklad od podnikateľa, aj u zriaďovateľa.

Záverom možno povedať, že v predkladanom príspevku sme sa zaoberali aktuálnou a často diskutovanou problematikou financovania regionálneho školstva, identifikovali sme jednotlivé zdroje financovania a ich odraz v účtovníctve vybraného typu škôl. Prezentovaný spôsob modelového zobrazenia procesov považujeme za dôležitý prvý krok nevyhnutný pre hľadanie možností ich optimalizácie.

Kľúčové slová

školstvo, model, financovanie, účtovníctvo

Klasifikácia JEL

H76

Literatúra

- [1] FARKAŠ, R. a kol. 2007. *Účtovníctvo štátu a samosprávy podľa princípov medzinárodných účtovných štandardov pre verejný sektor, časť 1.*, Bratislava: KPMG Slovensko, Price Waterhouse Coopers Slovensko.
- [2] KAŠIAROVÁ, L. – MAJEROVÁ, M. 2007. *Transfery podľa novej metodiky účtovania a vykazovania v štátnej správe a samospráve*. In: Verejná správa, č.5/2007.
- [3] *Kompetencie starostu ako zriaďovateľa ZŠ s MŠ*. Dostupné online: <http://www.epi.sk/priklad-z-praxe/kompetencie-starostu-ako-zriadovateľa-zs-s-ms.htm>
- [4] KOREŇOVÁ, D. – ČEPELOVÁ, A. 2016. *Factors influencing process management and effective operation of public administration organizations*. In: Actual Problems of Economics. Vol. 177, no. 3, p. 80-88. ISSN 1993-6788.
- [5] *Metodické usmernenie k postupu účtovania rozpočtových výdavkov v samospráve*. Dostupné online: www.isamosprava.sk
- [6] MIHALIKOVÁ, E. a kol. 2011. *Finančná situácia a výkonnosť v samospráve*. Košice: UPJŠ. 110 s. ISBN 978-80-7097-898-6.
- [7] MIHALIKOVÁ, E. 2015. *Účtovníctvo vo verejnej správe so zameraním na rozpočtové organizácie*. Košice: UPJŠ v Košiciach. ISBN 978-80-8152-360-1.

- [8] MŠVVaŠ SR. Dostupné online: <https://www.minedu.sk/financovanie/>
- [9] *Opatrenie MF SR č. MF/16786/2007-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti postupov účtovania a rámcovej účtovej osnovy pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky, v znení neskorších predpisov.* Dostupné online: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=9479>
- [10] *Povinnosti obce v rámci nového školského zákona.* Dostupné online: <http://www.zmoshp.sk/content/view/72/43/>
- [11] ROSIČOVÁ, J. 2015. *Financovanie školských zariadení na úrovni miestnej samosprávy.* Prešov: UNIVERSUM-EU, spol. s.r.o. ISBN 978-80-89046-91-1.
- [12] ŘEPA, V. 2012. *Procesně řízená organizace.* Praha: Grada Publishing, a.s., s. 304. ISBN 978-80-247-4128-4.
- [13] SOUKUPOVÁ, B. a kol. 2004. *Účtovníctvo.* Bratislava: Iura Edition, ISBN 80-8078-020-X.
- [14] SÝKORA, J. 2016. *Praktická príručka pre obce a ROPO s príkladmi účtovania a rozpočtovania.* Bratislava: Verlag dashofer. ISBN 978-80-8178-010-3.
- [15] TUČEK, D. – ZÁMEČNÍK, D. 2007. *Řízení a hodnocení výkonnosti podnikových procesů v praxi.* Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene. ISBN 978-80-228-1796-7.
- [16] URBANOVÁ, T. 2008. *Účtovné súvzťažnosti v samospráve od 1.1.2008.* Martin: Združenie obcí regionálne vzdelávacie centrum. ISBN 978-80-060737-2-9.
- [17] *Zákon NR SR č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*
- [18] *Zákon NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*
- [19] *Zákon NR SR č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov.*

RESUMÉ

V každej spoločnosti neustále zohráva dôležitú úlohu výchova a vzdelávanie. Rozvoj a úroveň vzdelávania predovšetkým v súčasnej informačnej dobe, vo veľkej miere ovplyvňuje aj spôsob financovania a množstvo získaných finančných prostriedkov. Predkladaný príspevok poukazuje na systém financovania regionálneho školstva, pričom sa detailnejšie zameriava na školy a školské zariadenia, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí. Modelovo analyzuje procesy súvisiace s oblasťou financovania, poukazuje na zdroje financovania a spôsob ich účtovného zobrazenia v základných školách, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí.

SUMMARY

Education and training plays an important role in every society. The development and level of education, especially in the current information age largely influences the financing and funds amount. The present contribution points out to regional education

funding system, with detailed focus on schools and school facilities that are in the competence of municipalities. Its analysis processes by model, related to financing, points out to sources of finance and their accounting aspects.

Kontakt

Ing. Eva Mihaliková, PhD., Katedra ekonomiky a riadenia verejnej správy, Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Popradská 66, Košice 041 32, Slovenská republika, e-mail: eva.mihalikova1@upjs.sk, tel.: +421 55 234 5137

PhDr. Darina Koreňová, PhD., Katedra ekonomiky a riadenia verejnej správy, Fakulta verejnej správy, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Popradská 66, Košice 041 32, Slovenská republika, e-mail: darina.korenova@upjs.sk, tel.: +421 55 234 5141